

ДЕРЖАВНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ ОБЛІКУ Й ОПОДАТКУВАННЯ УСТАНОВ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ ТА БЮДЖЕТНОЇ СФЕР

©2024 КОЛЕСНІЧЕНКО А. С.

УДК 657:338.2:330.322
JEL: G24; G31; G38; H25: M41

Колесніченко А. С. Державна інвестиційна політика в контексті обліку й оподаткування установ фінансово-кредитної та бюджетної сфер

У статті визначено, що суттєве зростання інтересу до управління процесом формування прибутків та використання інвестиційних ресурсів у галузі реалізації інвестиційно-інноваційних проєктів та програм свідчить про особливу значущість інвестиційних операцій як основного джерела фінансової стабільності та подальшого розвитку суб'єктів господарювання. Обґрунтовано, що установи фінансово-кредитної та бюджетної сфер можуть використовувати різні форми державного регулювання інвестиційної діяльності, зокрема найбільш вживаними з них є: управління державними інвестиціями, регулювання умов інвестиційної діяльності, а також контроль за порядком її реалізації, який здійснюють всі інвестори та учасники інвестиційної діяльності. Доведено, що для вітчизняних банків інвестиційна діяльність передусім виступає інструментом диверсифікації активів, є засобом підтримки ліквідності та джерелом формування прибутку. Це, своєю чергою, потребує впровадження виваженої державної політики на основі комплексу методів податкового та фінансового стимулювання. Визначено, що, на відміну від фінансово-кредитної сфери, в бюджетному секторі інвестиційна діяльність, облік і оподаткування операцій з інвестиціями є досить специфічним напрямом. Орієнтуючись на основне поняття інвестицій, сформульоване в законодавчому полі, систематизовано способи відтворення інвестицій у бюджетному процесі та доведено, що державні органи можуть управляти державними інвестиціями, зокрема фінансовими, а бухгалтеру бюджетної установи це дозволяє правильно відображати господарські операції в бухгалтерському обліку та складати фінансову звітність, належним чином виконувати податкову дисципліну. Це дозволило виділити суттєву особливість для бюджетного планування, яка виражається в тому, що використання фондів і фінансових інструментів у бюджетному процесі не буде виступати виконанням кошторису бюджетної установи за капітальними видатками.

Ключові слова: державна політика, інвестиції, інвестиційна діяльність, фінансово-кредитні установи, бюджетні установи, бухгалтерський облік, оподаткування.

Рис.: 3. **Бібл.:** 16.

Колесніченко Анастасія Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і фінансів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Кирпичова, 2, Харків, 61002, Україна)

E-mail: anastasihipi@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5007-9082>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/HTR-3351-2023>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216463107>

UDC 657:338.2:330.322
JEL: G24; G31; G38; H25: M41

Koliesnichenko A. S. The State Investment Policy in the Context of Accounting and Taxation of Institutions of the Financial, Credit and Budgetary Spheres

The article determines that the significant growth of interest in the management of the process of generating profits and the use of investment resources in the field of implementation of investment and innovation projects and programs testifies to the special importance of investment operations as the main source of financial stability and further development of economic entities. It is substantiated that institutions of the financial, credit and budget sphere can use various forms of State regulation of investment activity, in particular, the most used of them are: management of State investments, regulation of the conditions of investment activity, as well as control over the order of its implementation, which is carried out by all investors and participants in investment activity. It has been proven that for domestic banks, investment activity is primarily a tool for asset diversification, a means of maintaining liquidity and a source of profit generation. This, in turn, requires the implementation of a balanced State policy based on a complex of tax and financial stimulation methods. It is defined that, in contrast to the financial and credit sphere, in the budget sector, investment activity, accounting and taxation of investment transactions is a rather specific direction. Focusing on the basic concept of investment formulated in the legislative field, methods of reproduction of investments in the budget process are systematized and it is proved that the State bodies can manage the State investments, in particular financial ones, and this allows the accountant of a budget institution to correctly reflect economic transactions in accounting and prepare financial statements, properly comply with tax discipline. This made it possible to allocate a significant feature for budget planning, which is expressed in the fact that the use of fund and financial instruments in the budget process will not act as the implementation of the budget institution's estimate for capital expenditures.

Keywords: State policy, investments, investment activity, financial and credit institutions, budgetary institutions, accounting, taxation.

Fig.: 3. **Bibl.:** 16.

Koliesnichenko Anastasiia S. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Finance, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (2 Kyrpichova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: anastasihipi@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5007-9082>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/HTR-3351-2023>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216463107>

У сучасних умовах динамічного розвитку соціально-економічних систем, глобалізаційних змін і турбулентності конкурентоспроможність та ефективність функціонування суб'єктів господарювання обумовлюється здатністю розвивати національний бізнес і формувати сприятливий інвестиційний клімат через відповідні механізми побудови дієвого обліково-аналітичного середовища, моделі обліку й оподаткування.

Відповідно до даних нового звіту Venture Pulse, випущеного KPMG, глобальний огляд ключових трендів ринку венчурного капіталу показав, що III квартал 2023 р. видався особливо спокійним для світового ринку венчурних інвестицій, водночас активність укладання угод в Європі дещо зросла порівняно з попереднім кварталом [1].

Інвестиції в Європі залишаються відносно незмінними. Так, у III кварталі 2023 р. загалом \$17,3 млрд було інвестовано в 1671 угоду (рис. 1).

Численною залишається кількість угод, пов'язаних з ентєрпрайз-компаніями та сферою охорони здоров'я. Продовжує активно зростати і сфера штучного інтелекту, особливо на фоні інших індустрій, зокрема фінтеху.

«Зелені» технології та енергетичні стартапи залишалися привабливими для венчурних інвесторів у III кварталі 2023 р., причому інвестиції демонстрували різноманітність з погляду як продукту, так і географії.

За оцінками Міністерства економіки, зростання ВВП у 2023 р. склало 5%. За прогнозами на 2024 р., зростання ВВП планується на рівні 4,6%, а інвестицій – 29,6%.

Інвестиції у 2024 р. порівняно із 2023 р. мають зрости на 29,6%, що повинно забезпечити найбільший позитивний внесок серед складових у зростання ВВП. Друге місце, після інвестицій, посідає приватне споживання [2].

Суттєве зростання інтересу до управління процесом формування прибутків та використання інвестиційних ресурсів у сфері реалізації інвестиційно-інноваційних проєктів та програм свідчить про особливу значущість інвестиційних операцій як основного джерела фінансової стабільності та подальшого розвитку суб'єктів господарювання. Разом із тим, це потребує забезпечення користувачів повною, надійною та об'єктивною інформацією щодо господарських явищ і процесів, пов'язаних зі здійсненням інвестиційної діяльності, на принципах фіскальної достатності, обґрунтованості, соціальної справедливості, ефективності, гласності та прозорості. Відповідно, до інформації висуваються нові вимоги, необхідні для релевантних завдань управління, що забезпечується сучасною системою бухгалтерського обліку та оподаткування. Тому облікові та податкові механізми та інструменти стають особливо важли-

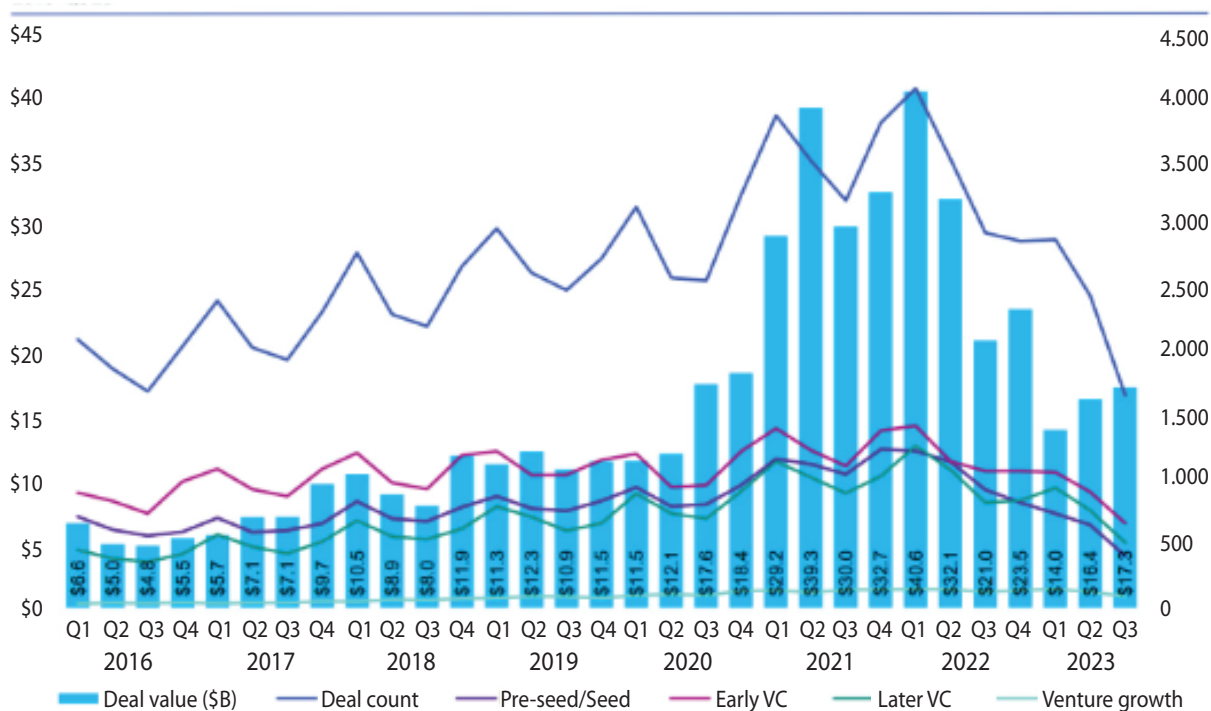

Рис. 1. Венчурне фінансування в Європі [1]

вими в контексті реалізації державної інвестиційної політики в різних сферах господарювання – як фінансово-кредитного, так і бюджетного напрямів.

Результати досліджень окремих напрямів функціонування фінансово-кредитних установ, реалізації банківської діяльності в контексті рівня їх податкового навантаження, обліку основних операцій з інвестиціями представляють у своїх працях такі науковці: Мединська Т., Руцишин Н., Ніконенко У. [3], Пшик Б., Печенко О. [4], Деревко О. [5] та інші. Вивчення ролі інвестицій в діяльності бюджетних установ, практика їх обліку на сьогодні недостатньо розвинене; окремі аспекти залишаються предметом наукових доробок таких учених, як: Заросило А. [6], Коритник Л. [7], Писаренко Т. [8], Попель Л. [9], Проць Н. [10], Радіонов Ю. [11], Рожко О. [12] та інших. Зважаючи на це, дослідження теоретичних та організаційно-методичних засад у сфері державної інвестиційної політики щодо діяльності банків та бюджетних установ у контексті їх обліково-аналітичного та податкового забезпечення залишається актуальним.

Метою статті є аналіз державної політики у сфері інвестування, яка реалізується банками та бюджетними установами; виділення та обґрунтування ролі окремих характеристик державної інвестиційної політики в контексті забезпечення облікових і податкових механізмів щодо здійснення операцій з інвестиціями установами фінансово-кредитної та бюджетної сфер.

Механізм участі банківської системи в інвестиційній діяльності можна визначити як сукупність форм і методів створення банківською системою України фондів фінансових ресурсів з метою їх трансформування в об'єкти виробничої та невиробничої сфер народного господарства.

Для вітчизняних банків інвестиційна діяльність передусім виступає інструментом диверсифікації активів, є засобом підтримки ліквідності та джерелом формування прибутку. При цьому макроекономічна політика держави, яка ґрунтується на інвестиційній діяльності банків і фінансово-кредитних інститутів, спрямована на розширення спектра активного банківського інвестування та підвищення його ефективності, а також – на захист інтересів вкладників.

Як способи заохочення банків щодо їх інвестиційної діяльності державна політика може застосовувати комплекс методів стимулювання, які необхідно згрупувати таким чином: методи податкового стимулювання, фінансового стимулювання, інфраструктурного стимулювання та стимулювання конкретних інвестиційних проектів. До ключових

методів податкового стимулювання інвестиційної діяльності банків з боку держави належать: зниження ставки податку, інвестиційна податкова знижка, відміна податків на реінвестування, податкові угоди з іншими країнами, податкові кредити тощо [13].

Сучасна політика оподаткування в контексті власної конкурентоспроможності є водночас інструментом формування інвестиційної привабливості національної економіки та її внутрішнім регулятором розвитку.

Податкова політика на мікрорівні ставить за мету наповнити дохідну частину державного бюджету для покриття бюджетних витрат. При цьому податкове регулювання включає комплекс заходів держави, спрямованих на повне та своєчасне формування та використання бюджетів усіх рівнів. Проте податкова політика банку на мікрорівні полягає у зниженні банківських ризиків у сфері оподаткування з метою забезпечення його фінансової стійкості, а податкове регулювання діяльності банків охоплює дії банківських установ стосовно прийняття оперативних рішень, пов'язаних зі змінами умов господарювання та нормативно-правової бази.

Установи фінансово-кредитної та бюджетної сфер можуть використовувати різні форми державного регулювання інвестиційної діяльності, зокрема найбільш вживаними з них є: управління державними інвестиціями, регулювання умов інвестиційної діяльності, а також контроль за порядком її реалізації, який здійснюють усі інвестори та учасники інвестиційної діяльності.

На відміну від фінансово-кредитної сфери, у бюджетному секторі інвестиційна діяльність, облік і оподаткування операцій з інвестиціями є досить специфічним напрямом. У даному випадку інвестування носить вже державний характер.

Уряд та органи місцевого самоврядування приділяють окрему увагу питанням державного інвестування. Так, у процесі підготовки та складання державного або місцевого бюджету одним із важливих завдань стає визначення обсягу запланованих державних інвестицій.

Протягом останніх років розвиток державного інвестування стає більш затребуваним і набуває подальшого поширення. Проте цей напрям залишається відносно новим і недостатньо дослідженим явищем у діяльності державних органів влади та суб'єктів господарювання бюджетної сфери.

Якщо говорити про відтворення інвестиційної тематики в бюджетній сфері у нормативно-правовому полі, то основні компоненти державного регулювання інвестиційної діяльності можна знайти в Законі України «Про інвестиційну діяльність» [14]. Так, Розділ 3 цього Закону містить цілі,

форми державного регулювання інвестиційної діяльності, напрями та способи надання державної підтримки, основний порядок реалізації інвестиційних проєктів.

Державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється з метою реалізації економічної, науково-технічної та соціальної політики, виходячи з цілей і показників економічного та соціального розвитку України, державних і регіональних програм розвитку економіки, державного та місцевих бюджетів, зокрема передбачених у них обсягів фінансування інвестиційної діяльності.

Способи та напрями державної підтримки інвестиційної діяльності для реалізації інвестиційних проєктів бюджетними установами визначаються стратегічними або програмними документами, тобто є довготерміновими за своєю природою.

Шляхи надання державної підтримки для реалізації інвестиційних проєктів визначені Законом України «Про інвестиційну діяльність» і наведені на *рис. 2*.

Окремо важливо зазначити, що аналіз бюджетного законодавства дозволяє зробити висновок щодо можливості застосування фінансових інвестицій у державному секторі, лише ґрунтуючись на затверджених повноваженнях стосовно діючих учасників бюджетного процесу. Для цього необхідно звернутися до ст. 12 Закону України «Про інвестиційну діяльність», де зазначено: «Управління державними інвестиціями здійснюється органами державної влади та органами влади АР Крим та включає планування, визначення умов і виконання

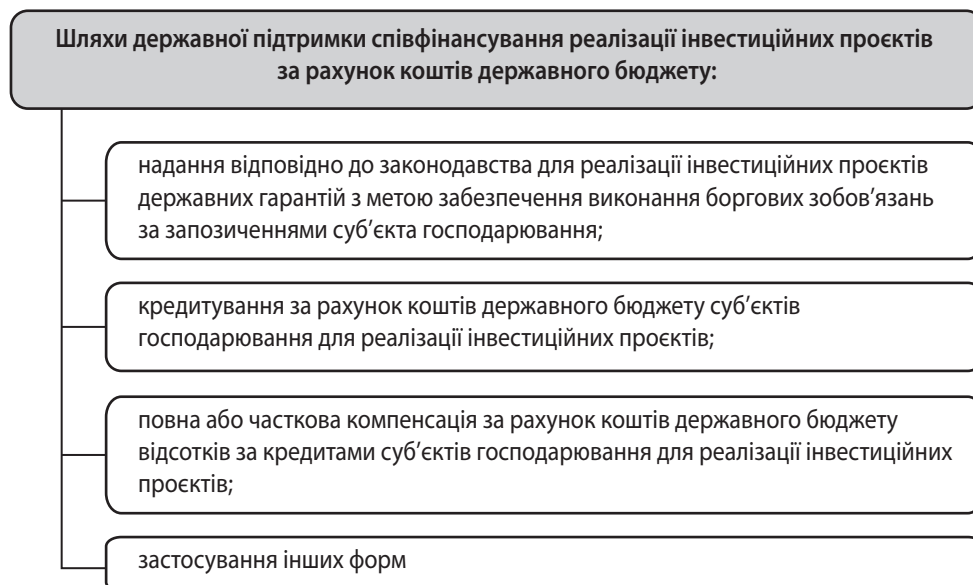
конкретних дій по інвестуванню бюджетних і позабюджетних коштів».

Визначення поняття «інвестиції» як одного з основних, які містяться в законодавстві з регулювання інвестиційної діяльності, можна знайти в п. п. 14.1.81 ст. 14 ПКУ [15]. Так, інвестиції – «господарські операції, які передбачають придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та/або цінних паперів в обмін на кошти або майно». Тобто, орієнтуючись на це основне поняття, державні органи можуть управляти державними інвестиціями, зокрема фінансовими, а бухгалтеру бюджетної установи це дозволяє правильно відображати господарські операції в бухгалтерському обліку та складати фінансову звітність, належним чином виконувати податкову дисципліну.

Якщо говорити про відтворення сучасної правової бази стосовно державних інвестицій, зокрема фінансових, у бюджетному процесі, то їх можна узагальнено представити, як це продемонстровано на *рис. 3*.

Стратегічні та програмні документи визначають обсяги, об'єкти та джерела державного фінансового інвестування. На законодавчому рівні затверджено порядок бюджетного регулювання цього напрямку діяльності.

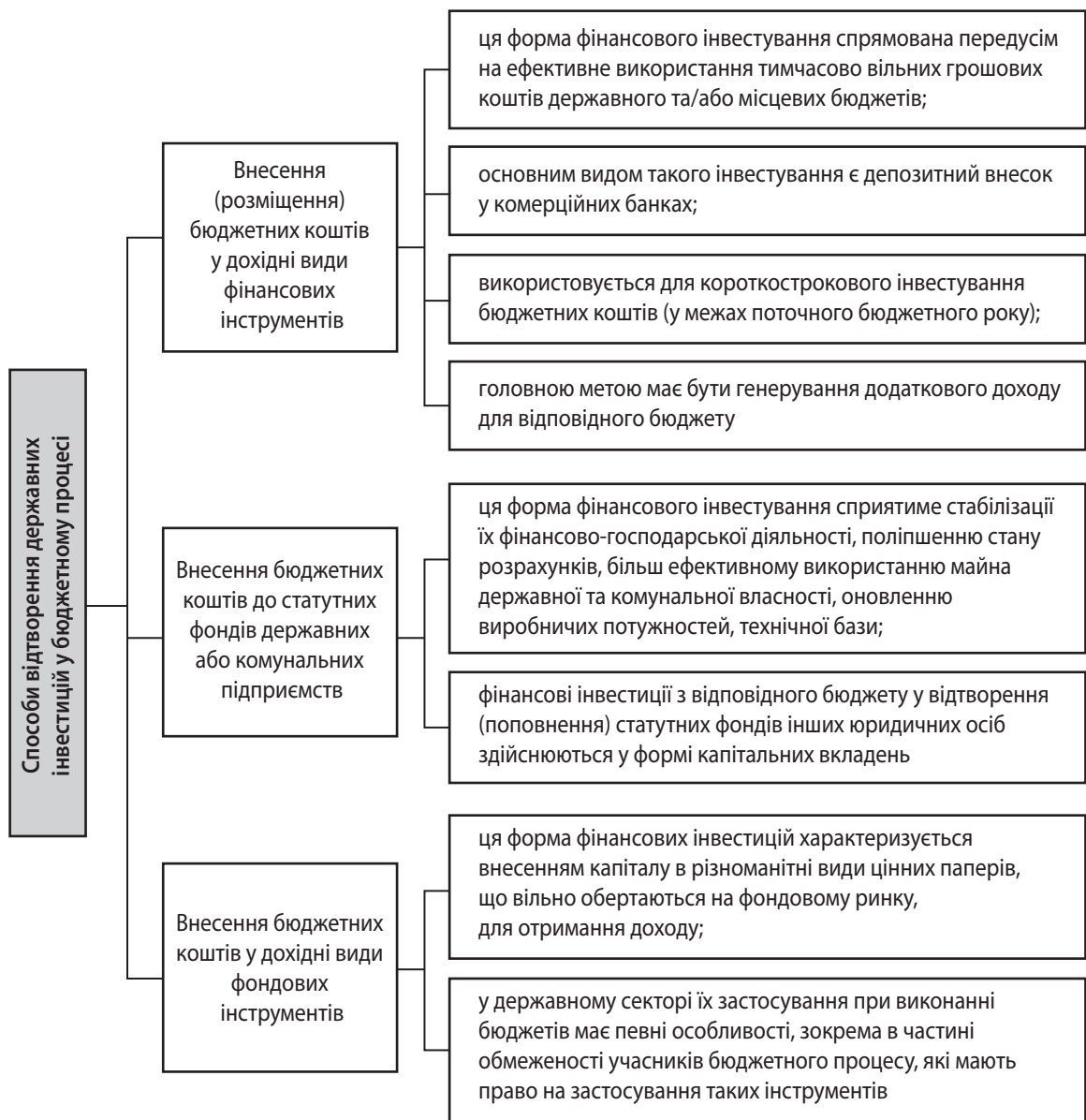
При цьому важливо пам'ятати про суттєву особливість для бюджетного планування, яка виражається в тому, що використання фондів і фінансових інструментів у бюджетному процесі не буде виступати виконанням кошторису бюджетної установи за капітальними видатками.

Рис. 2. Шляхи надання державної підтримки для реалізації інвестиційних проєктів

Джерело: побудовано на основі [14].

Рис. 3. Відтворення державних інвестицій у бюджетному процесі

Джерело: побудовано на основі [16].

Схема реалізації бюджетного процесу за доходами та видатками із застосуванням фінансових інвестицій може вважатися класичною, що ґрунтується на деяких позиціях.

По-перше, право на здійснення операцій з фінансовими інвестиціями передбачено бюджетним законодавством. Це відповідає плануванню як за державним бюджетом, так і будь-яким місцевим бюджетом. Тому у проектах державного бюджету на наступний бюджетний рік або в рішенні про визначений місцевий бюджет можуть бути заплановані доходи та видатки, які, як очікується, будуть отримані або фактично здійснені відповідно до законодавства.

По-друге, в частині видаткової складової відповідного бюджету Бюджетний кодекс України

розподіляє видатки на ті, що можуть здійснюватися з державного та відповідного місцевого бюджету. Крім цього, положення бюджетного кодексу закріплюють повноваження розпорядників і одержувачів бюджетних коштів залежно від їх статусу.

Урахування специфіки фінансових інвестицій в контексті бюджетного процесу вимагає узгодження всіх питань, які виникають при їх застосуванні. Для цього доцільно розробити та впровадити в облікову практику порядок використання бюджетних коштів, ґрунтуючись на концептуальних засадах, викладених у ч. 7 ст. 20 БКУ.

Відповідно до п. 3 Розділу 1 НП(С)БОДС 133 «Фінансові інвестиції» надано визначення поняття «фінансові інвестиції». Так, фінансові інвестиції – це активи, які утримуються (контролюються)

суб'єктом державного сектора з метою отримання економічних вигод від володіння ними.

Також ця економічна категорія включає операції з вкладення коштів у різні фінансові активи, серед яких найбільш значна частка належить цінним паперам. Крім цього, за наявності законних підстав може бути реалізована діяльність з придбання корпоративних прав, цінних та інших фінансових інструментів.

Крім моделі державної політики, методика відображення фінансових інвестицій в обліку значною мірою залежить від їх форми.

Для прямих інвестицій характерний безпосередній вплив на обсяги капітальних вкладень в економіку, тоді як портфельним властивий головним чином тимчасовий характер, що виражається у збільшенні дохідної частини відповідного бюджету.

Мета прямих інвестицій – встановити контроль з боку державних органів у межах наданих їм повноважень над діяльністю підприємства, збільшення або збереження капіталу.

Портфельні інвестиції передбачають одержання тимчасового доходу у вигляді процентів або дивідендів, а також можливого додаткового доходу в результаті отриманих курсових різниць; залежить від ряду факторів, зокрема: фактичного стану виконання дохідної та видаткової частин відповідного бюджету; графіка погашення бюджетних зобов'язань за видатками, боргами тощо.

Як і для всіх інших суб'єктів господарювання, одними з найбільш важливих чинників дохідності будь-яких фінансових інвестицій для бюджетних установ є фактори ризику та часовий критерій. При цьому необхідно враховувати, що дивіденди та відсотки, що підлягають отриманню і є підтвердженням економічної вигоди, відповідно до законодавства про фінансові інвестиції, для цілей бухгалтерського обліку відображаються у складі доходів (п. 6 Розділу II НП(С)БОДС 133).

Вибір положень облікової політики щодо методики відображення операцій з фінансовими інвестиціями залежить від багатьох факторів: механізму отримання, розміщення бюджетних коштів, повноважень учасників бюджетного процесу, виду об'єктів інвестицій, ліквідності активів, виду майнових прав тощо.

Тому головному розпоряднику бюджетних коштів доцільно визначити в розпорядчому документі про облікову політику єдині підходи до класифікації й обліку фінансових інвестицій, які можуть застосовуватися установами, що входять до сфери його управління.

ВИСНОВКИ

Визначено, що інвестиційна діяльність для вітчизняних банків передусім виступає інструментом диверсифікації активів, а також є засобом підтримки ліквідності та джерелом отримання прибутку. Це дозволило виділити податкове стимулювання як один із методів заохочення банків щодо їх інвестиційної діяльності з боку держави. Обґрунтовано, що, на відміну від фінансово-кредитної сфери, у бюджетному секторі інвестиційна діяльність, а також облік і оподаткування операцій з інвестиціями виступають досить специфічними напрямками, що пояснюється державним характером інвестування.

На основі аналізу положень Закону України «Про інвестиційну діяльність» узагальнено шляхи надання державної підтримки для реалізації інвестиційних проектів, що дозволило систематизувати способи відтворення державних інвестицій у бюджетному процесі. Одночасно з впливом державної політики значний вплив на методику відображення в обліку та системі оподаткування здійснюють форми фінансових інвестицій. Доведено, що для ефективної облікової політики в частині відображення операцій з фінансовими інвестиціями важливо враховувати різноманітні фактори, зокрема для бюджетних установ це: механізм отримання, розміщення бюджетних коштів, повноваження учасників бюджетного процесу тощо.

Подальші дослідження доцільно проводити в напрямі розкриття проблем державного регулювання інвестиційної діяльності з урахуванням специфіки функціонування установ у фінансово-кредитній та бюджетній сферах. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Обсяг світових інвестицій у III кварталі 2023 року склав \$77,05 млрд – звіт Venture Pulse. *finance.ua*. 11.11.2023. URL: <https://news.finance.ua/ua/ob-syah-svitovyh-investyciy-u-iii-kvartali-2023-roku-sklav-77-05-mlrd-zvit-venture-pulse>
2. Павлиш О. У Мінекономіки прогнозують зростання ВВП на 4,6% цього року. *Економічна правда*. 12.01.2024. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2024/01/12/708699/>
3. Мединська Т. В., Руцишин Н. М., Ніконенко У. М. Податкове регулювання інвестиційної діяльності банків України. *Бізнес Інформ*. 2020. № 11. С. 316–323. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-316-324>
4. Пшик Б. І., Печенко О. О. Актуальні проблеми розвитку банківської інвестиційної діяльності в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2014. Вип. 2. С. 24–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2014_2_5

5. Деревко О. Шляхи підвищення рівня капіталізації банківського сектору. *Банківська справа*. 2008. № 1. С. 76–82.
6. Заросило А. П. Застосування методів управлінського аналізу в діяльності бюджетних установ. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. Вип. 20. Ч. 1. С. 176–180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_20%281%29_44
7. Коритник Л. П. Ключові напрямки удосконалення показників Бюджетних програм: обліковий аспект. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 27. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-7>
8. Писаренко Т. М. Організація управлінського обліку в бюджетних установах. *Економічний форум*. 2020. Т. 1. № 3. С. 124–130. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2020-3-19>
9. Попель Л. А. Бюджетні інвестиції як складова інвестицій реального сектору економіки. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. № 2. Т. 3. С. 205–209. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_2_3/205-209.pdf
10. Проць Н. В. Система видатків Державного бюджету України: проблеми та необхідність оптимізації. *Фінансовий простір*. 2016. № 2. С. 61–66.
11. Радіонов Ю. Д. Оцінка ефективності державних видатків. *Економіка України*. 2013. № 12. С. 76–87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2013_12_6
12. Рожко О. Д. Бюджетні інвестиції та ефективність бюджетних програм. *Світ фінансів*. 2013. Вип. 4. С. 80–88. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/10052/1/Рожко%20О.pdf>
13. Житар М. О., Ананьєва Ю. В. Державна політика та стимулювання інвестиційної діяльності банків України. *Науковий вісник Ужгородського Університету. Серія «Економіка»*. 2019. № 1. С. 163–167.
14. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
15. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
16. Чечуліна О. Облік фінансових інвестицій в бюджетних організаціях. *Б24 – Інформаційний Бізнес Портал*. 29.06.2017. URL: <https://www.buh24.com.ua/oblik-finansovih-investitsiy-v-byudzhethnih-organizatsiyah/>
- of Capitalization of the Banking Sector]. *Bankivska справа*, no. 1 (2008): 76-82.
- Korytnyk, L. P. "Kliuchovi napriamky udoskonalennia pokaznykiv Biudzhethnykh prohram: oblikovyi aspekt" [Key Directions for Improving the Indicators of Budget Programs: Accounting Aspect]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 27 (2021). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-7>
- [Legal Act of Ukraine] (1991). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2010). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
- Medynska, T. V., Rushchysyn, N. M., and Nikonenko, U. M. "Podatkove rehuliuivannia investytsiinoi diialnosti bankiv Ukrainy" [Tax Regulation of Investment Activity of Ukrainian Banks]. *Biznes Inform*, no. 11 (2020): 316-323. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-316-324>
- "Obsiah svitovykh investytsii u III kvartali 2023 roku sklav \$77,05 mlrd - zvit Venture Pulse" [The Volume of Global Investments in the III Quarter of 2023 Amounted to \$77.05 Billion - Venture Pulse Report]. *finance.ua*. November 11, 2023. <https://news.finance.ua/ua/obsyah-svitovykh-investytsiy-u-iii-kvartali-2023-roku-sklav-77-05-mlrd-zvit-venture-pulse>
- Pavlysh, O. "U Minekonomiky prohnouzuiut zrostantia VVP na 4,6% tsohorich" [The Ministry of Economy Predicts GDP Growth of 4.6% This Year]. *Ekonomichna pravda*. January 12, 2024. <https://www.epravda.com.ua/news/2024/01/12/708699/>
- Popel, L. A. "Biudzhethni investytsii yak skladova investytsii realnoho sektoru ekonomiky" [Budget Investments as a Component of Investments in the Real Sector of the Economy]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, no. 2, part 3 (2011): 205-209. http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_2_3/205-209.pdf
- Prots, N. V. "Systema vydatkiv Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy: problemy ta neobkhidnist optymizatsii" [The System of Expenditures of the State Budget of Ukraine: Problems and the Need for Optimization]. *Finansovyi prostir*, no. 2 (2016): 61-66.
- Pshyk, B. I., and Pechenko, O. O. "Aktualni problemy rozvytku bankivskoi investytsiinoi diialnosti v Ukraini" [Actual Problems of the Development of Banking Investment Activities in Ukraine]. *Finansovo-kredyt-na diialnist: problemy teorii ta praktyky*, iss. 2 (2014): 24-32. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2014_2_5
- Pysarenko, T. M. "Orhanizatsiia upravlinskoho obliku v biudzhethnykh ustanovakh" [Assessment of Regulatory and Legal Support of Accounting of Economic Activity of Budget Institutions]. *Ekonomichniy forum*, vol. 1, no. 3 (2020): 124-130. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2020-3-19>
- Radionov, Yu. D. "Otsinka efektyvnosti derzhavnykh vydatkiv" [Evaluating the Effectiveness of Public Spending]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 12 (2013): 76-87. http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2013_12_6

REFERENCES

- Cechulina, O. "Oblik finansovykh investytsii v biudzhethnykh orhanizatsiiah" [Accounting of Financial Investments in Budget Organizations]. *B24 – Informatsiinyi Biznes Portal*. June 29, 2017. <https://www.buh24.com.ua/oblik-finansovih-investitsiy-v-byudzhethnih-organizatsiyah/>
- Derevko, O. "Shliakhy pidvyshchennia rivnia kapitalizatsii bankivskoho sektoru" [Ways to Increase the Level

Rozhko, O. D. "Biudzhetni investysii ta efektyvnist biudzhetnykh proham" [Budget Investments and Effectiveness of Budget Programs]. *Svit finansiv*, iss. 4 (2013): 80-88. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/10052/1/Рошко%200.pdf>

Zarosylo, A. P. "Zastosuvannia metodiv upravlinskoho analizu v diialnosti biudzhetnykh ustanov" [Management Accounting Analysis Methods Application in Budgetary Institutions Activity]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*.

Seriia «Ekonomichni nauky», iss. 20, part 1 (2016): 176-180. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_20%281%29_44

Zhytar, M. O., and Ananieva, Yu. V. "Derzhavna polityka ta stymuliuvannia investysii noi diialnosti bankiv Ukrainy" [State Policy and Stimulation of Investment Activities of Ukrainian Banks]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Universytetu. Seriia «Ekonomika»*, no. 1 (2019): 163-167.

УДК 330.322

JEL: E22; F21; R11

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-3-87-95>

АНАЛІЗ НАДХОДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

©2024 КОВЕЛЬ П. М.

УДК 330.322

JEL: E22; F21; R11

Ковель П. М. Аналіз надходження прямих іноземних інвестицій в Україну

Метою дослідження є аналіз стану, динаміки та структури надходжень прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україну. Використано такі методи дослідження, як аналіз, синтез і порівняння, графічний метод. У статті розглянуто теоретичні основи категорії прямих іноземних інвестицій, виявлено їх характерні особливості. Обґрунтовано значущість інвестицій для економіки країни, наведено перелік переваг України в контексті інвестиційної привабливості. Аналіз динаміки обсягів надходження прямих іноземних інвестицій в Україну показав, що протягом останніх 22 років спостерігалися значні коливання. Виявлено, що це зумовлено низкою чинників, серед яких: військові дії, політична нестабільність, пандемія коронавірусу, економічні кризи. Також розглянуто динаміку індексу інвестиційної привабливості України; зроблено висновок, що Україна має досить середню інвестиційну привабливість. Проте наразі знову спостерігається відносно позитивна тенденція до збільшення надходжень ПІІ в економіку країни, і за умов зваженої економічної політики, закінчення війни, залучення нових інвесторів, ця тенденція може зберегтися. Розглянувши динаміку структури залишків прямих іноземних інвестицій у розрізі країн, вдалося виявити, що найбільше в період 2015–2022 рр. в економіку України інвестували країни ЄС. При цьому ідентифіковано наявність країн, які виступають як офшорні зони. Це, своєю чергою, несе певні загрози та є наслідком хабарництва та несплати податків. Важливим завданням уряду України має бути збільшення рівня залучення економічно та інноваційно розвинених інвестицій з провідних країн, а також скорочення відтоку капіталу в офшорні країни. Рішеннями в цьому напрямку можуть стати створення інноваційних зон, боротьба з корупцією та реформування податкової системи. Це сприятиме залученню нових іноземних інвестицій, а також підвищенню рівня конкурентоспроможності України у світовому просторі. Аналіз динаміки структури залишків прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності за той самий період показав, що такі галузі, як промисловість, оптова та роздрібна торгівля, фінансова та страхова діяльність, операції з нерухомим майном займають найбільшу частку. При цьому найбільший потенціал зростання мають такі галузі економіки нашої країни, як енергетика, інформаційні технології, будівництво, промисловість (у т. ч. агропромисловість), транспорт і логістика, сфера критичних матеріалів та «зеленої» металургії. У деяких цих сферах, незважаючи на наявні виклики та проблеми, вже сьогодні помітна позитивна інвестиційна тенденція – розробляються та реалізуються масштабні проекти. Перспективи подальших досліджень у даному напрямку – побудова багатofакторної моделі для аналізу впливу економічних факторів на динаміку прямих іноземних інвестицій, а також побудова моделі для прогнозування показника на майбутні періоди.

Ключові слова: інвестиції, прями іноземні інвестиції, інвестиційна привабливість, динаміка надходжень прямих іноземних інвестицій.

Рис.: 4. **Бібл.:** 16.

Ковель Петро Максимович – аспірант кафедри математичного моделювання та статистики, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана (просп. Берестейський, 54/1, Київ, 03057, Україна)

E-mail: kovel.petar@gmail.com

UDC 330.322

JEL: E22; F21; R11

Kovel P. M. Analyzing the Inflow of Foreign Direct Investments in Ukraine

The purpose of the study is to analyze the state, dynamics and structure of foreign direct investment (FDI) inflows in Ukraine. Such research methods as analysis, synthesis and comparison, graphical method were used. The article considers the theoretical foundations of the category of foreign direct investment, reveals the characteristic features. The significance of investments for the country's economy is substantiated, a list of advantages of Ukraine in the context of investment attractiveness is provided. An analysis of the dynamics of foreign direct investment in the Ukraine showed that over the past 22 years there have been significant fluctuations. It is found that this is due to a number of factors, including: military operations, political instability, the coronavirus pandemic, and economic crises. The dynamics of the index of investment attractiveness of Ukraine is also considered; it is concluded that Ukraine has a fairly average investment attractiveness. However, at present there is again a relatively positive trend towards an increase in FDI inflows into the country's economy, and under the conditions of a balanced economic policy, the end of the war, and the attraction of new investors, this trend may continue. Having considered the dynamics of the structure of foreign direct investment balances by country, it was possible to identify that in the period 2015–2022 the EU countries have invested in Ukraine's economy. At that, the presence of countries that act as offshore zones is identified. This, in turn, carries certain threats and is a consequence of bribery and tax